

LBRIS

We know
books

MIRCEA ELIADE

Huliganii

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

PARTEA ÎNTÂI

I

Petru Anicet ajunsese la lecție cu o jumătate de ceas mai târziu. Anișoara îl aștepta, ca întotdeauna, în fața ferestrei mari care se deschidea în parc, cu amândouă mâinile reze-mate de zid. Părea palidă, emoționată, ca și cum apropierea lui ar fi hotărât asupra unor lucruri foarte grave. Pianul era deschis, cu un caiet de Czerny pe pupitru; alături, pe mes-cioară, nelipsitul vas cu flori proaspete.

— Iar a rupt Adriana un tablou! șopti îndată ce Petru deschise ușa. L-am ascuns aici, mama nici nu știe!...

Îi luă mâna și-l trase către fundul odăii, mai întunecat, mai straniu prin acele candelă vechi și niciodată aprinse, atâr-nate de tavan și înșirate pe policioarele colțarului. Anișoara îi strângea mâna fără sfială; acum nu avea de ce să se teamă, Adriana rupsese un nou tablou. Putea să-l tragă alături de trupul ei, putea să-l simtă aproape.

— De-abia ieri îl pictase...

Îi arată tabloul: fără nicio noimă și inutil de fantastic, ca toate tablourile d-nei Lecca. Pânza avea desigur o legendă, dar Anișoara nu se pricepea s-o lămurească. Petru privi cu oarecare melancolie peisajul acela fantomatic, cu pomi înalți și golași, care semănau atât de mult cu castanii parcului.

Deasupra scheletelor arborilor fâlfâia o arătare himerică, un soi de fantomă cu o aripă de înger și cu un braț gol de femeie, înfășurat cu o bandă pe care se putea descifra semnul Crucii Roșii.

— Mama spune că a vrut să picteze simbolul lui „Inter Arma Caritas”, își aminti Anișoara.

Petru găsi prilejul să-și elibereze mâna. Apucă bucățile tabloului rupt și le ridică pe rând la lumină. Exact în patru bucăți; ca și celelalte, ca și celebrul „Mister al mănăstirii într-un picior”, tablou rupt chiar în săptămâna angajării sale ca profesor de pian în familia Lecca. Domnișoara Adriana nu obosește lesne. De astă-iarnă – mai exact din acea seară de 16 ianuarie, când Petru a intrat pentru întâia oară în Vila Tycho Brahé – domnișoara Adriana a rupt aproape douăzeci de tablouri. Le rupea îndată ce erau gata, cu pasta încă umedă. De tablourile din perete – unele mari și înspăimântătoare ca niște cearceafuri spurcate – nu se atingea. Asupra lor nu-și recunoștea niciun drept. Dar nu cruța niciuna din pânzele umede, niciuna din acele pânze micuțe (d-na Lecca renunțase în ultimii ani la subiectele prea alegorice, la spațiile prea vaste) asupra cărora își surprindea mama pregătindu-se să semneze. (D-na Lecca alegea cu multă caznă locul unde își punea semnătura. Câteodată distribuia literele pseudonimului său de pictoriță – Lelia – pe linia rotundă a unui curcubeu, pe eșarfa unui înger, pe valurile unei ape paradisiace. Căutarea locului nemerit pentru semnătură dura uneori câteva zile. În acest timp intervenea gestul Adrianei.)

— De ce tremuri? întrebă Petru brusc, privindu-și eleva drept în ochi.

Anișoara tremură mai tare, gata să izbucnească în lacrimi.

— D-ta nu știi cât sufăr, șopti ea, nici nu poți bănuși cât de mult sufăr în casa asta...

Petru Anicet zâmbi; „în casa asta”, își amintea el, era expresia favorită a domnișoarei Adriana. Așa țipase și atunci, în seara de 16 ianuarie, zece minute numai după ce îi fusese

prezentat noul profesor de pian. „Am să înnebunesc în casa asta”, țipase ea. Și apoi, câteva săptămâni în urmă: „Și d-ta ai să înnebunești repede, repede, dacă ai să vii aici de două ori pe săptămână!”. Rămăsese atunci împietrit; nu știa la cine să privească, ce ochi sănătoși să caute. Apoi s-a obișnuit și niciun glas din casa Lecca nu-l mai sperie. Niște maniaci pitorești și inofensivi, își spunea el prin martie, când se topise zăpada în parc și începuse să iubească toți acei arbori creșcuți sălbatec, cu crengile înlănțuite, ca într-o luptă omenească. În serile de ianuarie, însă, vila Tycho Brahe îl intimidă. Amintirea primei vizite stăruia, și de câte ori se apropia ceasul fixat pentru lecție, Petru se simțea indispus, nervos, aproape febril. Domnul Baly – prietenul tatălui, patronul lui Pavel și protectorul familiei Anicet după moartea amândurora – l-a recomandat d-lui Anastase Lecca, printr-o scrisoare călduroasă și nenumărate convorbiri telefonice. „Este puțin maniac, bătrânul – îl prevenise d. Baly. Neam de neamul lui au fost boieri și astronomi, iar Anastase a fost chiar profesor la Politehnică, înainte de război. Nu e ramolit; așa arată din tinerețe, așa cum ai să-l vezi...”

Petru găsisese anevoie vila Tycho Brahé. Strada era slab luminată și, în acel colț uitat al Bucureștilor, trecătorii erau rari; cei pe care îi întâlneau nu-i puteau da nicio lămurire. Dar adevăratele greutăți le-a întâmpinat după ce a găsit vila. Poarta era larg deschisă și fixată astfel, probabil, pentru toată iarna, căci troienele atingeau vârful de lance ale grilajului. D-l Baly îi spusese să se prezinte la 5, dar rătăcise multă vreme, și ajunsese aproape de 6. Întuneric deplin; înainta pe aleea bătătorită, oarecum la întâmplare. Se temea să nu fie înșfăcat, pe la spate, de vreun câine. Totul îl făcea să creadă să se află într-una din acele case boierești, pline de dulăi ciobănești. A grăbit pasul când a zărit, printre pomi, o lumină. Nimerise în bucătărie.

— Sunt noul profesor de pian, vorbi Petru. Nu se vede nicio lumină, nicăieri, adăugă el, cu un aer plictisit.

Se aștepta ca jupâneasa să-l conducă prin intrarea principală, dar fata i-a făcut semn să coboare în subsol – de asemenea luminat – și de aici l-a scos într-o încăpere goală, cu un covor țărănesc adunat sul într-un colț și cu un singur scaun.

— Marchiza e înzăpezită, l-a lămurit jupâneasa. D-stră cu cine vrei să vorbești? Cu d-l profesor sau cu conia?...

Petru ar fi avut poftă să-i răspundă obraznic, că nu mai vrea să vorbească cu nimeni și să plece apoi trântind ușile. Era umilit, furios pe întâmplare și pe el însuși.

— Anunță că a venit noul profesor de pian, răspunse el.

— Lăsați-vă aici paltonul, îi spuse arătându-i scaunul.

Petru își puse paltonul și pălăria pe scaun, își netezi hainele și deschise ușa fără să mai bată. În salon nu era nimeni. Îl întâmpină un miros muced de încăpere neaerisită, de uleiuri râncede. Avu timp să observe că salonul era vast, încărcat de tablouri ca o sală de muzeu, așternut cu covoare românești de la un capăt la celălalt.

— Conia e dincolo, pictează, îl lămurii jupâneasa. Intrați d-voastră, i-am spus că ați venit...

Petru mai deschise o ușă și îl întâmpină același miros închis și rânced, dar parcă mai puternic. D-na Lecca, în halat alb, cu o vizieră prinsă în jurul capului, picta sub un glob electric. În cameră se aflau câteva șevalete, un pian și doi ficuși enormi, cu vârfurile îndoite de tavan. Pereții erau tot atât de încărcăți cu tablouri ca și în salon.

— Apropie-te, apropie-te, tinere, îl invită d-na Lecca. Ai întârziat. De când te așteptăm cu ceaiul... Ești colegul Adrianei, nu e așa?...

Petru roși, încurcat. Din fericire, d-na Lecca își aminti precizarea jupânesei și izbucni în râs.

— Ba nu, d-ta ești noul profesor de pian al Anișoarei. Oricum, ai să bei ceaiul cu noi. Nu înțeleg de ce-a întârziat Adriana și Liza. Le mai așteptăm, Teddy?

Petru observă cu o stupidă spaimă că din spatele său se înălța o doamnă cam de aceeași vârstă cu gazda, care ră-măsese până atunci înfundată în fotoliul din umbră. Doamna

se repezi spre el și îi strânse viguros mâna. Avea părul scurt, deși aproape cărunț, o față osoasă, luminată numai de niște ochi mari, copilărești, care priveau fix și tulburător, parcă s-ar fi luminat de orice lucru întâlnit în cale.

Doamna deschise capacul pianului și făcu gestul acesta cu o inutilă vehemență. Petru băgă atunci de seamă că era încălțată cu ghete. Amănuntul acesta îl tulbură.

— Poți să-mi spui ce-am cântat acum, d-le profesor de pian? întrebă aspru doamna.

Fuse o melodie banală, sincretică, fără nicio culoare, care amintea lui Petru atâtea arii mediocre încât nu-și putea preciza niciun nume. Ridică din umeri, enervat și umilit.

— Nici n-ai avea de unde să știi, îl lămuri doamna; e o compoziție de-a mea!...

Izbucni apoi într-un hohot de râs care părea exasperant de fals, dar pe care d-na Lecca îl cunoștea probabil prea bine, pentru că nici nu întoarse capul; continua să picteze, în fața șevaletului, ca și cum ar fi fost singură.

— Sunt mai bună compozitoare decât profesoară, adăugă; eu am învățat-o pe Adriana la pian, dar s-a lăsat după doi ani; n-avea talent și nici ureche. Anișoara e cu totul altceva, ai să vezi; e un mic miracol. Prima muzicantă în familia Lecca...

Petru zâmbea prostește, întrebându-se unde o fi eleva, întrebându-se mai ales cât va dura scena aceasta pe care nu o prevăzuse nici în cele mai pesimiste socoteli ale sale. Nu-și putea lua ochii de la ghetele d-nei Teddy (o chema Lupescu, a aflat mai târziu aceasta). Erau ghete bărbătești, negre, cu șireturi; nici măcar nu avea scuza de a fi bocanci pentru sky. Se vedea că peste ciorapul de damă, erau încălțați alți ciorapi, scurți, de lână, care atârnav deasupra ghetelor.

— Copii, să mergem în sufragerie, spuse d-na Lecca scoțându-și halatul. Se răcește ceaiul.

Apoi, către Petru:

— Vii și d-ta, ai să-ți cunoști mai bine eleva.

Sufrageria era alături. Petru se învățase cu mirosul de cameră neaerisită, așa că îl lovi plăcut aerul curat și rece din sufragerie. Probabil că ferestrele fuseseră de curând deschise. (Mai târziu află că Anișoara era aceea care deschidea pretutindeni ferestrele, pretutindeni, în afară de cele două trei odăi în care d-na Lecca picta și își primea prietena.) Numai farfuriile și ceștile de pe masă îl tulburară. Totul părea incert, aproape murdar; de la fața de masă la feliile de cozonac gata tăiate, la ceainicul acoperit cu un puișor de pernă, ca să nu se răcească, la șervetele făcute sul în brățări de lemn pirogravat. Petru descoperi la capătul mesei, liniștit așezată, o fetiță bălaie, de vreo 16 ani, care îl privea cu vie curiozitate.

Se făcură prezentările. Fata nu părea intimidată de tinerețea atât de fățișă a noului profesor de pian. Îl chemă chiar să se așeze lângă ea, ca să-i spună în timpul ceaiului tot ce lucrase cu d-l Matei, celălalt profesor de pian. (După cum a descoperit mult mai târziu, predecesorul său fusese concediat înainte de Crăciun, de Adriana, care îl surprinsese într-o seară, după lecție, în odaia slujnicei.)

Conversația tânjea; d-na Lecca nu vorbea decât cu Teddy și Anișoara nu spunea lucruri prea însemnate. Petru hotărî să refuze de-aici înainte orice invitație la ceai în casa noii sale eleve. (Și totuși, de câte ori a trebuit să-și calce hotărârea, în cursul iernii; de câte ori nu găsea pe Anișoara în fața mesei, așteptându-l, cu același ceainic acoperit eu puișorul de pernă, amenințându-l că nu face lecție dacă nu va bea și el cel puțin o ceașcă cu ceai, fără nicio felie de cozonac. Cozonacul nu se sfârșea niciodată în casa Lecca, și întotdeauna era adus la masă în felii gata tăiate.)

— Iată și pe profesor, vorbi pe neașteptate d-na Lecca, privind către odaia cu ficuși.

Petru întoarse capul, dar nu zări pe nimeni. În acea clipă, Teddy Lupescu îl apucă de braț și-i șopti, atât de aproape de ureche încât Petru simți un gâdilat insuportabil:

— Tycho Brahé, astronom ilustru, 1546-1601. Are să te întrebe și pe d-ta și e bine să ții minte: 1546-1601... îi face plăcere.

În seara aceea, totuși, nu l-a întrebat. De abia peste câteva săptămâni, întâlnindu-l în salonașul cu candelă – unde fusese adus pianul, ca să nu mai deranjeze pe d-na Lecca – profesorul l-a întrebat de Tycho Brahé. Firește, uitase data nașterii și a morții; i-a amintit-o d-l Anastase Lecca, explicându-i, de asemenea, de ce a fost astfel botezată vila.

— Eu nu sunt astronom; bunicul și tatăl meu au fost buni astronomi. Specialitatea mea este mecanica superioară. Carevasăzică, mecanica superioară; nu orice fel de mecanică. În ultimul timp, însă, fac cercetări asupra cavalerilor teutoni. Numai cercetări, deocamdată... Vila a clădit-o părintele meu, Eustațiu Lecca, și i-a pus numele lui Tycho Brahé, așa ca un omagiu. Deci, să ne înțelegem, Tycho Brahé (1546-1601).

Petru a privit de mai multe ori ușa odăii cu ficuși, dar nu apărea nimeni. În cele din urmă, se ivi un omuleț slab, în redingotă, cu părul alb, foarte corect îmbrăcat, care se scuză că nu va lua ceai. Avea picioare subțiri și țepene, se observau prin pantaloni când umbla. Ocoli încet masa și în dreptul lui Petru își puse ochelarii cu ramă de aur.

— N-am avut onoarea, spuse el politicos.

Îl prezentă Teddy Lupescu, precizând:

— Un camarad al Adrianei, de la Universitate, și profesorul Anișoarei.

Petru se ridică de pe scaun și se surprinse cu părere de rău că se trudește – prin gesturile lui sobre și corecte – să facă o bună impresie asupra bătrânului.

— Mi se pare că de d-stră mi-a vorbit d-l Baly? spuse Anastase Lecca, pronunțând limpede și rar. Dacă veți fi într-adevăr foarte înzestrat după câte îmi scrie d-l Baly, veți ajunge foarte departe. Mă bucur, domnul meu. Țara are nevoie de oameni excepțional înzestrați...

— După ceai am să-ți arăt tablourile mele, întrerupse d-na Lecca. Am să ți le explic eu. Te pricepi cumva în pictură?

D-l Anastase Lecca își lăsă soția să vorbească. Văzând că Petru nu răspunde decât printr-un zâmbet modest, tuși puțin și începu el.

— Constat, domnul meu, că formăm o societate întru totul armonioasă: muzica, filosofia, pictura și știința. Fiți binevenit în mijlocul nostru...

Privi în jurul mesei, parcă ar fi căutat ceva.

— Dar unde e Adriana? întrebă.

— A plecat de la trei la patinaj, cu Liza, și nu s-a întors nici până acum, lămurii Teddy.

— Domnișoara Adriana este singura noastră excepție; nici artele, nici numerele. Adriana cultivă filosofia; ca și Hypathia. Să ne înțelegem, Hypathia era filosoafă și totdeodată geometră. Adriana cultivă numai filosofia...

Petru asculta oarecum aiurit lămuririle acestea care îl priveau atât de puțin. D-na Lecca îl invită să se așeze pe scaun și să-și bea ceaiul. Ceașca era într-adevăr aproape rece. D-l Anastase Lecca își termină plimbarea în jurul mesei și se retrase apoi liniștit, fără să mai scoată un cuvânt.

Aproape de 7, când Petru se întreba ce formulă va trebui să inventeze ca să se poată retrage corect – aflând în același timp zilele fixate pentru lecție și, dacă s-ar putea, și onorariul – ușa din salon se deschise brusc și năvăliră gălăgios cele două fete, Adriana și Liza. Petru o ghici lesne pe cea dintâi; avea fruntea ovală și nasul drept, formând între sprâncene unghiul specific „Lecca”. Era mult mai înaltă decât Anișoara, era brună și din părul negru, bogat, picurau stropi de apă. Probabil că-și scuturase în cap un pom întreg, bine nins; bascul îi era acoperit de zăpadă, gulerul de blană și umerii de asemenea. Cealaltă, Liza, avea o figură puțin obișnuită; izbitor de blondă, cu părul lipit de tâmples, cu o față prelungă, scandinavă. Avea privirile moi, deși desenul ochilor era dur. D-na Teddy Lupescu făcu repede prezentările, căci d-na Lecca părea profund cufundată în gândurile sale... Liza tresări când auzi numele lui Anicet. Se îndreptă către Petru și îi strânse călduros mâna.

— De când voiam să te cunosc, vorbi Liza, să te cunosc măcar pe d-ta. Fratele meu, Dav, era cel mai bun prieten al fratelui d-tale, Pavel...

Apoi adăugă, întorcându-se către Adriana.

— Știi, e fratele lui Pavel Anicet, prietenul lui Dav, pe care l-a cunoscut și Felicia...

Ezită să precizeze mai mult. Dar Petru ghici ceea ce privirile Lizei încercau să ascundă; „Știi, acel Pavel Anicet care s-a sinucis acum doi ani, băiatul acela înalt și mândru, pe care îl plăcea și Felicia, despre care s-a vorbit atâta...”. O clipă, lui Petru îi fu teamă că se actualiza din nou – pentru a câta oară? – atmosfera aceea de compătimire și curiozitate imperfect voalată, pe care o crea întotdeauna amintirea lui Pavel. Suferea de câte ori trebuia să dea lămuriri, să mintă, inventând fel de fel de cauze prin care să-i explice sinuciderea. Și suferea mai cumplit atunci când ceilalți evitau fățiș să-l întrebe asupra morții, dar îl compătimeau, îi făgăduiau orice fel de ajutor... Mult timp, Petru a fost „fratele sinucigașului”, fratele „cazului Anicet” (despre care au vorbit și gazetele literare, deși Pavel nu publicase nimic, iar acele câteva inedite editate de David Dragu nu fuseseră remarcate aproape de nimeni). De aceea Petru evita să se întâlnească cu prietenii fratelui său; ca să nu mai audă același stupid refren: „Dar de ce, domnule, de ce?!...”.

De data aceasta, lucrurile au fost mult mai simple. Nimeni din jurul mesei, nici măcar Adriana, nu se arăta emoționat de descoperirea Lizei. Petru auzise foarte vag de această soră a lui David Dragu. N-o văzuse niciodată, și David, în rarele și recile lor întâlniri, nu-i vorbise niciodată de ea.

— Să bem ceaiul mai bine, reteză Adriana efuziunile Lizei. Ia te uită ce ceai ne-a rămas...

Își turnă o ceașcă și privi cu scârbă conținutul.

— Și d-ta ai băut din ceaiul ăsta? Întrebă ea pe Petru. Fii mai prudent altădată...

Teddy Lupescu și d-na Lecca izbucniră în hohote.

— Draga de ea, spuse d-na Lecca.

Adriana le aruncă niște priviri rele, oțelite. Liza își alege o felie de cozonac; era calmă, părea obișnuită cu asemenea scene. Petru socoti că e momentul potrivit să se retragă. Prezența Lizei îl înviorase, îi dăduse curaj; în orice caz destul curaj ca să poată privi aproape amuzat în ochii Adrianei. Ce greu ar fi fost dacă ar fi întâlnit-o singură, fără Liza.

— Cum ați petrecut la patinaj, fetelor? întrebă Teddy. (Abia acum constată Petru că d-na Lupescu fusese aproape singura cu care vorbise – care vorbise în orice caz cu rost – în această seară îi fu recunoscător. Se obișnuise cu ochii ei prea mari, cu râsul ei fals, teatral.)

Fetele nu răspunseră. D-na Lupescu privi cu înțeles către gazdă; d-na Lecca zâmbi, clătinând capul.

— Draga de ea! exclamă d-na Lecca.

Liza continuă să mănânce în liniște, privind atentă chipul lui Petru. Își amintea o sumă de lucruri, o sumă de nimicuri triste și vesele în același timp: Petru era sigur de asta. Prezența Lizei era din ce în ce mai reconfortantă. Petru începu să vorbească tare cu Anișoara despre programul lecțiilor de iarnă, ca să-și pregătească retragerea. Poate cu acest prilej se va isca vorba și despre onorariu. Poate chiar Liza îl va ajuta în această privință. Baly nu-i spusese nimic precis; doar că dl. Lecca este bogat, și-și crește fetele foarte larg. Deodată, Adriana i se adresează, cu un glas care nu trăda nicio urmă de umor:

— D-ta știi cine e dușmanul meu de moarte?

Nu-i lăsa timp să răspundă.

— Iată! O ai aici, în fața d-tale, și arată cu mâna întinsă spre d-na Lecca.

Petru nu îndrăzni să-și ridice privirile. Avu din nou senzația că e înconjurat de maniaci. Uită chiar și prezența calmă a Lizei. Se aștepta ca, din clipă în clipă, să izbucnească scandalul. Spre mirarea lui, dna Lecca se mulțumi să râdă, privind semnificativ către Teddy Lupescu. Numai Liza interveni.

— Adriana, fii fată cuminte. Sperii oamenii!...

O clipă, Adriana păru că înțelege și se controlează. Dar pauza nu dură decât foarte puțin, Adriana se ridică brusc de la masă.

— Țsta-i ceai? Asta-i primire?... Doamne, cât sufăr în casa asta, cât sufăr! Am să înnebunesc și eu...

Vru să se trântescă pe canapeaua de lângă bufet, dar Liza și Teddy alergică lângă ea și o prinseră în brațe, încercau